

Obedimena

INAKI SEGUROLA

STANLEY Milgram jaunak aproba polita egin zuen behin. 'Behavioural study of obedience', urtez 1963. Bildu ditu 40 gizonezko, 20 eta 50 urte bitartekoak (amerik eta gaxterik ez, badaezpada), eta sinestarazi die esperimentuaren funtsa izanen dela ikasketan zigorrak duen eragina aztertzea. Gizon bekoskodun baten agindura jarriko ditu denak, eta tartean biktima bat, aulki elektrikoan lotua. Dena gezurra eta teatroa, baina sinesteko moduan poliki moldatua. Berrogei horien lana izan zen biktimari galdera jakin batzuk egin eta hutsegiten zuen aldiro tira-dale elektroshockarekin, hasi 15 boltiotan eta 450-eraino. 300 boltiotan hasten da 'gizajoa' bere nahigabeak deklaratzeko. Zorrotz agintzen zaie orduan: «segi motellak, honek holaxe behar dik eta». Bostek (% 12,5) planto egiten dute: 'ez baina ez'; bederatzik (% 22,5) segi bai baina 450 boltiotara iritsi gabe: 'ez baina bai, erdizka'; hogeitaseik (% 65) segitzen diote azkenetaino, batzuek errez ('bai baina bai'), gehienek nekez ('ez baina bai, osorik'). Askotxo omen ziren izerditan edo nerbio denak aidean zituztela aurrera eginak: barrenak ez agintzen, baina egin egiten halere; gizon portatze aldera noski.

Panorama exkaxa, ezta? Bai, nahi duzuen, baina bada hor huts bat nabarmena, eta hori da 'bai baina ez' klasekorik agertu ez izana. Da esatea: «emango niokek ba nik gizajo honi shock-aldi bat ona, baina horako ogro zerri horrek horren lehor agintzen didanean ez duk parte onekoa izango eta kontra egiteagatik bakarrik ez diat esandakorik egingo». Ezeztar koherenteen % 12,5 hura kontzientziduna da eta numeroekin errez ezkontzen dena, baina beste fidakaiztasun sano hori (% ?) edo kontra egiteko grina bixigarri hori (% ?)... ez izan nonbait numeroz konta litekeena.

Salbuespena

ALLANDE BOUTIN

MAIZ aipatzen da 'Frantzes salbuespena'. Salbuespen kulturala nola politikoa. Orain dela bi aste, zutabexoa aipatu entsaio nuklearrak konzepto hontan oinarritzen eta justifikatzen dira ere bai. Bertze etsenplu bat: Frantzia, Errepublikak da. Baina Presidentea, sasi erregea! Noski populuak hautatua, demokratikoki. Baina daukan pederengaitik eta bere funtzioagaitik, errege antzeko pertsonaia dugu zinez.

Valéry Giscard d'Estaing, presidentea zelarik, Frantziako bortzgarren errepublikaren 'erregea' izan zen. Bere familiari eman toki politikoa horren adierazle da: semeak politikan sartu; familiaren irudiaren erabilera hauteskundeetarako eta abar... Seilo edo tinbre postaletan 'Frantzes Errepublika' ez zen gehiago idatzia; bai ordea 'Frantzia'...

Ez pentsa halere eskuindarrak baizik ez direla horrela izaten! François Mitterrand ere ildo beretik ibili da. Afrikar gaitiaz Elysée jauregian arduratzen zena... bere semea zen. 'Aitak erran daut' izengoitiz ezagutua... Bertze ha maika adibide eman genitzazke. Baina azken gertakari hau, benetan, 'ispiritu' bitxi horren ilustrazio irringarriena (negargarriena?) da. François Mitterrandek, presidentea zela, Morvand deitu herrialdean, lur eremu ttipi bat hautatu zuen bere hilobia eraikitzeko. Guztiz normala den gauza bat erranen dautazue. Baina ez hainbeste. Parke natural batean dela daki-garrik, eta franko sinbolikoaz erosi izan dela ehun metro kuadratutako eremua, erran nahi baita franko bat ordainduz. Saône, Loire eta Seine ibarretako gain hartan betirako pausagi presidentziala eraikiko da. Bibracte hiri ohian. Vercingétorix buruzagi galesak bere herritarak batu zituen lekuan, Erromatarren kontra borrokatzeko. Toki oso sinbolikoa beraz 14 urtez Frantziako burua izan zenarentzat. Bai. Baina berriz ere deitzen den 'Le fait du Prince-ren' erabaki bat da. Frantzia, Lehendakariena, barka Erregearena balitz bezela...

EL CORREO ESPAÑOL

Irakite pozindua

ETAren historia osoan, inoiz baino atentatu gutxiago izan dira 94-95 aldian. Lehen, erantzuna estatu-kolpea izatea eragin zeza-keten. Egun, berriz, ezertxo ere ez baitakite demokraziaren funtzionamenduaz, ez eta horretako politikan, hauteskundeetan, iritzietan dauden orekez ere, efektu kolpe batek Estatua beren mailan jar dezakeen irudipen funsgabea dute. Eta GALen krisi politikoa mesedegarria bazaie ere, ez dakite Zuzenbidezko Estatuari legitimitatea kentzen dion eragin makur horrek gutxi iraungo duela. Justiziak eta arazo horien argitze publikoak demokraziaren autoritate moralak sendotuko dute, eta azken mito biktimistak desegingo dizkiete.

Ilusio faltsurik izan gabe, uste baino gertuago gaude

Beethovenen bizilaguna, etsi-etsi eginda, batere susmatu gabe historiari pasatzen ari dela, gor jenialak 5.a konposatzen duen bitartean. FORGES / EL PAÍS

amaieratik. Politikariok obligazioa dugu gehiengo demokratikoak bere indarrean berriz sinets dezan lortzea, alderdien arteko polemika hutsala alde bat utziz, zorrotasun judizialari eta efikazia polizialari laguntza emanez. Baina ez da aski. Irakite pozindua hau, erradikalismo biolentoaren landaketa gazte hori usteltzen uzten badugu,

inolako irtenbide politikorik eman gabe, baliteke azkenean gizarte gorputzaren zati handi bat kutsatzea eta des-moralizatzea (*strictu sensu*). Hezkuntza eta kultura estrategia anbiziotsuak erabili behar dira, baita arazoaren aurrean inhibitzen diren sektoreak eta estamentuak inplikatu eta antolatu ere. Hala ere, hori guztia ezinezkoa da demo-

kraten arteko itunak iniziatiba politikoa berreskuratu gabe.

RAMON JAUREGI

egin

Komunikabideen eragipena

Beharrezkoa dugu komunikabideen zeregina aztertzea eta kritikatzeko, sakon eta gogor gainera, nahiz eta hainbat *show-newaman*-ek protestatu eta beren adierazpen askatasuna aldarrikatu. Besteak beste komunikabideetako kazetari eta, oro har, langile guztien artean hausnarketa lortzea izan beharko luke aldaba horren helmuga. Baina ez da zuzena, ezta ere, gure ezintasunen erru guztiak komunikabideei botatzeko. Hauen eraginpena gizartearen pentsamoldean dago. Gizartea irabaztea da gure erronka eta gure benetako gurutzeko.

PETXO IDOYAGA

ZUZENDARIARI

Gaizka Aranguren, EAko beterano baten partez

Eusko Alkartasunako beterano naizen aldetik, irailaren 21ean Gaizka Aranguren, HBko beterano gazteak, idatzitako gutunari erantzuteko beharrean nago. Eskutitz horretan hirukoaren ituna ez betetzeagatik Arrasateko EAko Hiri Batzordeari zabalduko espediente, Nafarroan 1983. urtean EAren sorrera ekarriko zuen auziarekin parekatzen zuen.

Antza denez, Aranguren jauna ez da gauza bi kasuen arteko oinarritzeko ezberdintasunaz jabetzeko. Arrasaten sortutako arazoari dagokionean, herri batzorde batek alderdiak harturiko

konpromezua bere kabuz hautsi izana konpontzeko ahaleginetan da EAko zuzendaritza, buru belarri.

Arestian aipatutako kasuarekin alderaturik zertan den diferentzia? Erraza bezain sustraikoa. Hirukoa udaletara hedatzeko ituna Batzar Nazionalak hartutako erabaki demokratikoa izan zen. Eta, beste zenbait alderditan ez bezala, alderdiaren barne erakunderik gorena den EAko Batzar Nazionalen alderdiko ordezkari orok, Nafarroakoak zein Arrasatekoak barne, libro mintzatzeko eskubide osoa du. Horixe, eta ez besterik, egin zuten bertan Nafarroa eta Arrasatekoek ezetik lurralde guzietako ordezkariak hirukoaren zabaltearen gaineko eztabaidari ekin zitzaionean.

1983an gertaturikoa oso bestelako kontua izan zen. Izan ere, EAJren zu-

zendaritzak inposatu egin zuen bere irizpidea, Nafarroako inoren ahotsa entzuteko aukerarik eman gabe. Hortxe dago kokka, Araguren jauna: EAJren zuzendaritzaren zati batek hartu zuen erabaki hura; EAk, oso-osorik, hirukoaren zabalteari dagokiona. Alderdi demokratikoetan bakarrik gerta daitezke Arrasate bezalako salbuespenak, baina ziur egon zaitez gauza guzietan gainetik EAk erarik demokratikoenean berretsiko ituna bete egingo duela.

Besteak beste, emandako hitzari eustea izan baita, sorreratik, bere izaikeraren ezaugarriarik handiena. Tarte-ka, arrantzele afizionaturen bat pozindutako amuaz arrai ustelik harripatzen saia daitekeen arren.

JESUS ATXA

Iruñea

GAIA JARRITA

Jalabert

Pedalei eraginez kolpeka-kolpena Jalabertek besteei atera errenta. Berak irabaziko du aurtengo Vuelta baina besteak ere ez egon erreta bukatze hutsa nahiko sari bada eta.

AITOR MENDILUZE

Egunkaria

Batzorde Parekidea: 72564 E / Lege Gordailua: SS 800/90
ISSN 1134-640X

OJDK IKUSKATUTAKO HEDAPENA

Administrazio Kontseiluko Lehendakaria: MARTIN UGALDE

Kontseilu Editorialeko Zuzendaria: JOAN MARI TORREALDAI

Kontseilari Ordezkaria: INAKI URÍA

Zuzendaria: MARTXEL OTEAMENDI

Gerentea: FERNANDO FURUNDARENA

Publizitatea: MARI JOSE SARASA

HELBIDEAK

Egoitza nagusia: Gudarien etorbidea, 2/g / 20140 Andoain
☎ 300 222 / Erredakzio faxa: 300 255 / Publizitateko faxa: 300 707

Araba: San Antonio, 20-Lezker. / 01005 Gasteiz / ☎ 23 38 72 / Faxa: 23 38 73
☎ Publizitatea: 13 19 65

Nafarroa: Iratxe Monastegia, 45-13.esk. / (Irrintzi dorrea) / 31011 Iruñea
☎ 17 80 78/79 / Faxa: 17 80 77 / ☎ Publizitatea: 17 66 86

Bizkaia: Zabalburu Enparantza, 2-1.ekerra. / 48003 Bilbo
☎ 410 40 46 / Faxa: 410 37 15 / ☎ Publizitate Orokorra: 410 38 55
Publizitate Lokala: 410 38 46

Lapurdi / Nafarroa Beherea / Zuberoa: Pannecau 14, 1/503 Posta
kutxatila, / 64100 Baiona / ☎ 59 59 35 75 / Faxa: 59 25 75 11